Anul al 56-lea
16 Pagini

EXEMPLARUL { In România 5 lei
In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 176 Vineri 30 Iu
16 Pagini
P III

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750
pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport
cu tariful poștal
și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL“ S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACTIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ȚARA
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CALATORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte
220 lei
ILUSTR. ROMANA
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

PLANTAȚIILE

Cine călătorește în diferitele regiuni ale țării are mulțumirea de a constata un mare progres în plantații, verdeață, flori.

De unde, odinioară, în multe părți plantele, înțelese în sensul cel mai larg, erau o excepție, iar acolo unde pomicultura și grădinile erau îmbelșugate, determinau mai mult invidia de cât imitația, astăzi funcționează pretutindeni o lăudabilă și crescândă emulațiune în a sădi pomi, a cultiva flori, a împodobi pământul cu tot ce poate fi mai frumos și mai folositor.

Arborii dăruiți terenurilor din apropierea școalelor, în fiece primăvară de imensa masă de elevi, adaogă cu mână largă la patrimoniul plantațiilor de pe întinsul țării noastre. Și cu cât se urmărește cu mai mult zel soarta acestor nuclee de verdeață cu atât ele prosperează mai vârtos, sporind farmecul naturii.

Din ce în ce mai mulți gospodari ai județelor și comunelor, pătrunși de frumosul și de folosul plantațiilor, așează pomi pe șosele mari și mici, pe drumuri din sate, pe bulevarde și străzi în orașele rămase mai înapoi din acest punct de vedere. Acolo unde altă dată lipseau aceste rame atrăgătoare aspectelor nesfârșit de variate, ele se ivesc, cresc văzând cu ochii; dispun pe locuitori și drumeți, și apropie țara noastră de acelea de care ne deosebeam prea mult.

Dar această tendință de plantare și de înflorire se manifestă și individual cu o intensitate ce nu poate scăpa nimănui. Imobile înconjurate de grădini sau posedându-le în dimensiuni mai mari sau mai mici, la orașe, la țară, în nenumăratele stațiuni balneo-climatice; clădiri fără curți și totuș încinse cu brâuri de verdeață; case înflorite până la altitudini de zece etaje, dovedesc o generală și puternică înclinare, a cărei exteriorizare nu este numai de ordin estetic, ci folosește într'un grad însemnat sănătății obștești.

De aceea, încurajarea acestei tendințe, sublinierea afirmărilor ei când iau proporții deosebite, stimularea așezămintelor publice și particulare în această direcțiune, imitarea exemplului dat de căile ferate române prin încadrarea majorității stațiunilor în grădini, multe din ele adevărate podoabe, trebue să formeze o preocupare generală și statornică, mai ales în vremurile când sufletul omenesc simte atâta nevoe de corective înviorătoare în vălmășagul preocupărilor tot mai multe și mai grele.

Titluri de nobleță pentru foștii membri ai Familiei Domnitoare

D. Armand Călinescu, președintele consiliului de miniștri, a depus Marți la Cameră următorul proect de lege pentru complectarea unor dispozițiuni din legea privitoare la actele civile ale membrilor Familiei Domnitoare:

Art. unic. — *Art. 4 din legea privitoare la actele civile ale membrilor Familiei Domnitoare se complectează cu următorul aliniat final:*

„Odată cu autorizarea adoptării unui alt nume sau ulterior acestei autorizări, Regele, prin Inalt Decret Regal, va putea înființa și conferi titluri de nobleță foștilor membri din Familia Regală“.

Președintele consiliului de miniștri, ministru de interne și ad-interim al apărării naționale,
A. M. CALINESCU
Ministrul justiției,
Victor Iamandi

Regina Mary a Angliei
complet restabilită

Ea s'a dus Marți la cinematograf

Londra, 27 (Rador). — *Regina Mary s'a hotărât astăzi, Marți, pe neașteptate, să se ducă la un cinematograf, pentru a asista la reprezentarea filmului colorat al călătoriei Regelui George și Reginei Elizabeth în Canada și Statele Unite.*

Insoțită de principesele Elena Victoria și Maria Luiza, Regina Mamă s'a dus la cinematograf înainte de deschiderea lui pentru public și a luat loc cu principesele în mijlocul sălii goale.

Aceasta este prima oară când Regina Mary se duce la cinematograf după accidentul pe care l-a avut. Regina arată foarte bine și a urmărit cu deosebită plăcere spectacolul triumfalei călătorii a Suveranilor Angliei.

Armonie politică internă
in Polonia

de **M. KOWERSKI**

Varșovia, Iunie

Cu toate că ultimele evenimente externe ocupă aproape exclusiv atenția opiniei publice polone, nu trebue trecut din vedere faptul, că problemele interne evoluiază mai departe. In anumite puncte putem să constatăm chiar că evoluția aceasta este simțitor influențată de evenimentele externe.

Spre a înțelege situația internă a Poloniei, cu toate particularitățile ei structurale, trebuie amintite cel puțin pe scurt principiile constituționale, precum și raporturile existente între diferiți factori ai vieții publice polone.

De 13 ani Polonia este guvernată de puternica tabără a legionarilor lui Pilsudski. Pilsudskiștii n'au creat pe drept cuvânt niciodată ceeace se chiamă partidul politic, n'au luptat pentru un rigid program politic și n'au căutat succesele electorale. Pilsudskianismul înseamnă mai de grabă o anumită atitudine sufletească, o anumită filozofie a vieții publice, — o atitudine dinamică și combativă, izvorâtă din credință, caracterizată de două principii: toate eforturile și toată munca trebuiesc consacrate țării și: numai forța proprie și sacrificiile națiunii pot înălța și întări țara. Ca o consecință logică apare un alt principiu: statul trebuie să fie des- [illegible]

crederea poporului în geniul lui așa de adâncă, că până la moartea marelui mareșal forța și autoritatea guvernului au fost bazate aproape exclusiv pe persoana întemeietorului Poloniei moderne. Presimțind însă apropiata sa dispariție, mareșalul Pilsudski a realizat încă în 1934 o reformă constituțională. Constituția din 1934 este o elocventă consacrare a principiului puterii executive independente și bine așezate. Dela 1934 președintele republicii devine deținătorul suprem al puterii executive și legislative. I s'a dat dreptul exclusiv de a numi și de a revoca guvernul, de a semna pe baza deplinelor puteri, votate de parlament, sau în caz de nevoie urgentă — decretele legi, de a desemna pe un candidat la succesiunea sa, de a numi pe șeful suprem al armatei, de a numi un număr determinat de senatori, de a disolva Camera și Senatul și a. m. d. Parlamentul este menținut în noua așezare constituțională, dar s'au trasat limitele omnipotenței sale anterioare. A fost limitat astfel dreptul de control politic asupra guvernului: parlamentul poate să voteze neîncrederea în guvern numai în timpul sesiunei obișnuite, moțiunea fiind votată numai la a doua ședință dela depunerea ei; votul nu leagă definitiv pe președintele republicii, care poate [illegible]

~~C IV R 168~~ april - iunie
C IV R 172

LACUL ROȘU (Ciuc)

Pe marginea conferinței dela Singapore

de **I. LUGOSIANU**

Tensiunea anglo-japoneză în creștere, în zilele din urmă, face utile câteva lămuriri asupra condițiilor strategice ale Oceanului Pacific.

Pe uriașul deșert de ape, mărginit la apus de coastele Asiei, la răsărit de cele două Americi și la miazăzi de continentul australasic, imensitatea spațiului este cel d'ântâiu element al strategiei navale. Singurul grup important de insule din centrul Oceanului este arhipelagul Hawai, care se află la 3800 de km. de San Francisco, 6120 km. de Japonia, 8460 km. de Panama, 8640 km. de Australia. In asemenea împrejurări este vizibil că spațiul, cu inerția lui, domină forța, oricât de importantă ar fi ea.

O simplă privire pe hartă ne arată că orice operație de răsboiu nu este posibilă în primul rând, de cât pe apă. Flotele de răsboiu au o îndoită misiune: de luptă și de transport al trupelor de uscat. Distanțele sunt prea mari pentru razele de acțiune de astăzi ale aviației, ale cărei forțe nu pot interveni cu folos, decât pornind dela o bază aero-navală sau de pe puntea portavioanelor. Intr'o ciocnire extrem orientală, marina de răsboiu este deci chemată să joace rolul hotăritor.

Tot geografia ne arată că un conflict aero-naval nu se poate desfășura în Pacific în împrejurările și cu tehnica de azi — decât în partea occidentală a Oceanului — care pentru noi este Extremul Orient, adică în mările Japoniei, Chinei, Indiilor Neerlandeze și Australiei.

Țările din Pacific nu au decât puține frontiere terestre comune. In afară de hotarele dintre Manciucoul, de fapt japonez, cu Rusia siberiană și de cele dintre China și coloniile franceze din Indochina sau Imperiul Indiilor, toate celelalte frontiere din Pacific sunt maritime. Pentru a-și asigura posibilitățile de atac sau apărare, Puterile din acest ocean trebue să se sprijine deci pe baze navale puternice. Japonia singură, așezată într'o poziție centrală, la câteva sute de kilometri de coastele chineze, are posibilități ofensive naturale și puncte de sprijin puternice sau posibilități de aprovizionare directe în propria ei țară, fie în arhipelagul nippon, fie în Coreea sau pe coastele Chinei.

Pentru a menține statu-quo, în această situație strategică defavorabilă pentru ele, Marile Puteri interesate în China au căutat să demilitarizeze Pacificul și să stabilească un echilibru de forțe navale între Puterile maritime ale lumii capabil să le asigure menținerea pozițiilor dobândite. In Februarie 1922, prin articolul 19 al tratatului dela Washington, pentru reducerea armamentelor navale, se stabilea că nici o bază navală nouă, nici o fortificație nouă, nici o ridicare a potențialului bazelor navale existente în 1922 nu vor putea fi construite sau realizate în posesiunile insulare, actuale sau viitoare, ale Statelor-Unite, Imperiului britanic sau Japoniei, situate la est de al 110-lea meridian, cu excepția insulelor Hawai, Australiei și Noii Zelande. Cum în 1922 nu existau în Pacific alte baze navale insulare, afară de cele de mai sus, tratatul din Washington stabilea în rea-

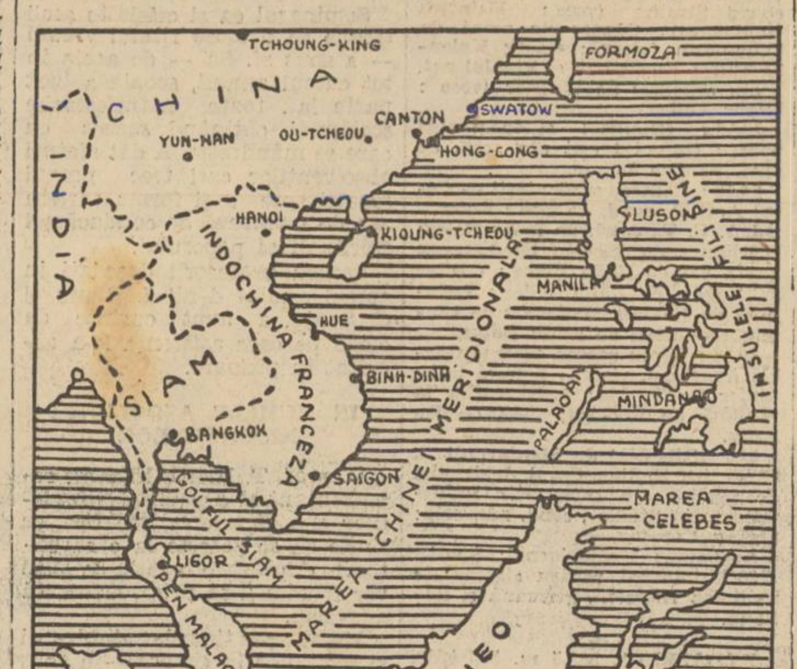

(Continuare in pag. 2-a)

FILME

Era ministru al comerțului și industriei Nicolae Xenopol, creatorul Academiei comerciale, mort la Tokio, ca trimis extraordinar în timpul războiului.

Intr'o zi, el convoacă pe inspectorii cei mai destoinici.

— Specula sfidează toate dispozițiile și reacționările noastre. Nu numai atât, dar am văzut personal băcănii deschise Duminica, grație cunoscutului sistem al intrării mușteriilor prin bodega improvizată în fundul prăvăliei. Faceți o raită viguroasă și încheiați procese-verbale tuturor infractorilor de ambele categorii. Sper că colegul dela justiție va îngriji ca procesele să fie judecate repede și sancțiunile să fie efective.

După câteva zile, inspectorii raportează ministrului:

— Ca și când ar fi fost concentrați, cei mai nărăvași recalcitranți față de observarea repausului duminical și a prețurilor fixate, ni-au făcut o declarație stereotipă. Și anume, că ei nu se intimidează de represiunea noastră, deoarece amenzile sunt plătite de clienți, nu de speculanți.

— Unul singur, — a adăogat un inspector, — după ce ciocnise câteva pahare cu mușterii, mi-a șoptit: Nu mă veți învăța minte de cât atunci când îmi veți bate urechea în cui de ușa prăvăliei, ca pe vremea strămoșului meu Țepeș-Vodă.

Don José

Limba noastră

Vodă vrea, dar Hâncu ba

D. Cezar Petrescu stărue. Dar stărue pe de lături. Nu încearcă să arate cu dovezi ceeace nici un scriitor, din nici o țară liberă din lume, n'a spus până acum: „Nu se poate fără neologisme“.

A ales o cale mai ușoară. Se dă la mine, publică o caricatură a mea, să mă facă mai urât decât sunt, vorbește de „reumaticii mei contemporani“ — n'am suferit și nu sufăr, slava Domnului, de reumatisme, — scrie pocit numele meu: Pizani în loc de Pisani, râde de „tomurile“ lui Littré și Gazier, când ar trebui să le deschidă cât mai des, spune că „nu din dicționarele franceze se învață limba română“ — a spus-o asta cineva? — se agață, foarte drăguț, de anii mei, ca și cum bătrânețea ar fi o necinste, și arată de câteori s'a folosit Eminescu de cuvântul repaos. Doar de mustățile mele a uitat să se lege.

Tânărul meu confrate, — are vre-o cincizeci de anișori, o jumătate de veac! — (îi doresc să trăiască ani mulți, dar să nu dea și el peste un Cezar Petrescu să-i scoată ochii cu bătrânețea), tânărul meu confrate una să știe: gata oricând

Să arăt la bătrânețe
Ce-am plătit la tinerețe

n'are să mă abată din drum toate tinerețele din lume, oricât de tomnatice ar fi ele.

Nu e vorba de cine e mai tânăr și mai frumos. Nu ne luăm la trântă, nici nu ne întrecem cine are mușchi mai tari și picioare mai voinice. E vorba de gândire, de judecată, de suflet, de meșteșugul scrisului, de veșnicul Frumos, de limba noastră — limba unui neam întreg, care nu e proprietatea nimănui și nimeni n'are dreptul s'o schimbe, s'o împopoțoneze. E vorba de îndemnul celor trei Regi de a alunga „vătămătoarea cotropire“ a neologismelor, cotropire, care e o „primejdie pentru neamul românesc“.

La 1 Aprilie 1905, Regele Carol I-iu cere Academiei:

1. — „Să scape aceste odoare (cuvintele românești), AMENINȚATE a cădea în uitare“.

2. — „Să puie o stavilă la acest val de NEPASARE pentru graiul bătrânesc, STARPIND TOTODATA BURUENILE NEOLOGISMULUI CARE INABUȘE LIMBA STRAMOȘEASCA“.

Sprijinind cererea Sa, Regele spune:

1. — „De temut sunt acele neologisme sterpe, cu formă și înțeles pocite, care nu aduc nici o idee nouă, ci ISGONESC NUMAI CUVINTE CURAT ROMANEȘTI, spre a le înlocui cu altele străine cu înțeles absolut identic, ca spre pildă: avansare în loc de înaintare, voiaj în loc de călătorie.

2. — „ACESTE PARAZITE RAUTACIOASE sunt mii: numărul lor crește pe zi ce merge și sfârșitul va fi SCHILODIREA LIMBII“.

3. — „Urmarea cea mai de plâns... ESTE ȘANȚUL CE SE SAPA INTRE LIMBA CLASELOR CULTE ȘI NEPRIHANITA LIMBA A POPORULUI“.

4. — „Despărțenia aceasta trebue cu orice preț preîntâmpinată CA O PRIMEJDIE PENTRU NEAMUL ROMANESC a cărui UNITATE se întemeiază pe legea și LIMBA SA“.

5. — Academia și un mănunchiu de SCRIITORI VREDNICI luptă cu o patriotică osârdie spre a alunga această VATAMATOARE COTROPIRE, însă râvna și silințele tuturor nu vor fi de prisos spre a duce la bun sfârșit această operă de însănătoșare“.

Așa a vorbit la Academie și Regele Ferdinand.

Tot așa a vorbit, de curând, și M. S. Regele Carol al II-lea.

Numai d. Cezar Petrescu nu vrea. O spune neted: „Vom dovedi că nici nu se poate altfel“ (fără neologisme).

Vodă vrea, dar Hâncu ba.

Hăncești au fost totdeauna. Din pricina lor, după treizeci și patru de ani dela cuvântarea Regelui Carol I-iu la Academie, se zice și astăzi voiaj în loc de călătorie și avansare în loc de înaintare.

Ei, nu se mai poate.

A venit vremea ca și ziariștii, și scriitorii, și profesorii, să priceapă că:

literar, scrie PROST cine scrie cu neologisme, care „de cele mai multe ori nu dovedesc decât NEȘTIINȚA cui le întrebuințează“.

național, neologismele sunt „O PRIMEJDIE PENTRU NEAMUL ROMANESC a cărui UNITATE se întemeiază pe legea și LIMBA SA“.

A venit vremea să se spună răspicat că noi nu vrem „unificarea europeană“, ideal pe care îl urmărește un profesor dela un mare liceu din București. Profesorul acesta nu s'a sfiit să scrie, acum doi ani, negru pe alb: „A te ridica împotriva neologismelor nu înseamnă numai a te izola de civilizația europeană, ci și A LUPTA PENTRU MENȚINEREA BARIERELOR INTRE POPOARE. Nimic nu DESPARTE mai mult pe oameni DECÂT LIMBA. Iar limbile prin nimic nu se apropie mai mult între ele decât PRIN IMPRUMUTURI“.

Pe înțelesul tuturora aceste rânduri sună așa: să aruncăm cuvintele noastre, să împrumutăm din toate părțile, să ne amestecăm limba, să rămânem fără limbă proprie, ca să „CADĂ BARIERELE INTRE POPOARE“, să pierim ca neam, — să o pornim noi cu „unificarea europeană“!...

Asta vrea și d. Cezar Petrescu? Pune umărul la „dărâmarea barierelor“? La dărâmarea limbii românești?

Aud?

T. PISANI

Furtună și grindină în Capitală și in cuprinsul țării

Pagube foarte mari. — Victime omenești

După două zile de excesivă căldură, în cari mercurul termometrelor s'a urcat peste 50 de grade, Marți pe la ora 3 după amiază s'au adunat asupra Capitalei nori negri prevestitori de furtună. Fulgere dese brăzdau cerul întunecat, și un vânt puternic a pornit să sufle cu furie.

La puțin timp în urmă, s'a abătut asupra Capitalei un adevărat potop, însoțit de grindină de o mărime neobișnuită.

In câteva minute străzile au fost transformate în șivoaie.

Circulația a fost, prin anumite puncte, aproape cu desăvârșire oprită.

Tunetele, urmate de trăznete, se succedau impresionant.

Magazinele, gangurile și toate locurile cari puteau sluji de adăpost au fost luate cu asalt de trecătorii surprinși pe stradă de violenta rupere de nori.

Peste o jumătate de oră șivoaie de apă s'au revărsat inundând străzile joase, transformând cartierele periferice și din comunele suburbane în uriașe băltoace.

Grindina a cauzat mari pagube grădinilor de zarzavat și pomilor din preajma Capitalei.

(Urmare in pag. 9-a)

Un pom desrădăcinat pe str. Sevastopol

Moartea contelui Ciano

[illegible]

FURTUNĂ CATASTROFALĂ IN POLONIA

50 de morți și 100 de răniți

Varșovia, 27 (Rador). O foarte violentă furtună s'a abătut asupra regiunei Wilno.

Au fost omorite 50 de persoane, iar o sută au fost rănite.

Moțiune laburistă

respinsă de Camera Comunelor

Londra, 27. (Rador). — Camera Comunelor a respins Marți cu 196 voturi contra 125 moțiu- [illegible]

asupra tuturor chestiunilor financiare care ar putea avea repercusiuni asupra intereselor ge- [illegible]